Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10372/2025
19.01.2026. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров, Ирене Вуковић, Бранислава Босиљковића и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зорица Тршић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Београд - Филијала Смедерево, чији је пуномоћник Јелена Босанац, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1801/24 од 05.12.2024. године, у седници одржаној 19.01.2026. године, донео је

П Р Е С У Д У

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1801/24 од 05.12.2024. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРЕИНАЧУЈУ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1801/24 од 05.12.2024. године у ставу другом изреке и пресуда Основног суда у Смедереву П 706/23 од 07.06.2023. године у ставу првом изреке, тако што се одбија тужбени захтев у делу којим је тражено да се тужени обавеже да тужиоцу убудуће настави са исплатом пензије.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1801/24 од 05.12.2024. године и пресуда Основног суда у Смедереву П 706/23 од 07.06.2023. године у преосталом делу и допунска пресуда Основног суда у Смедереву П 706/23 од 20.10.2023. године и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Смедереву П 706/23 од 07.06.2023. године, ставом првим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде штете за припадајуће, а неисплаћене пензије за период од 11.07.2006. године до 10.02.2020. године исплати на име главног дуга 3.925.782,48 динара, а на име законске затезне камате због немогућности коришћења новца због незаконито обустављене исплате припадајућих пензија обрачунате за период од 11.07.2006. године до 25.03.2022. године, као дана вештачења 3.804.829,32 динара, укупно 7.730.611,80 динара са законском затезном каматом на износ главног дуга од 3.925.782,48 динара почев од 25.03.2022. године као

дана вештачења до исплате, као и да убудуће настави са исплатом пензија. Ставом другим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда као неоснован. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове од 340.750,00 динара.

Допунском пресудом Основног суда у Смедереву П 706/23 од 20.10.2023. године, одбијен је приговор застарелости потраживања као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1801/24 од 05.12.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена допунска пресуда Основног суда у Смедереву П 706/23 од 20.10.2023. године. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Смедереву П 706/23 од 07.06.2023. године, допуњена пресудом тог суда П 706/23 од 20.10.2023. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је, позивом на члан 404. ЗПП благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба Закона о парничном поступку.

Вредност предмета спора по члану 28. став 1. ЗПП је 3.925.782,48 динара, па редовна ревизија по члану 403. став 3. ЗПП није дозвољена. Испитујући дозвољеност изјављене ревизије у смислу члана 404. ЗПП, Врховни суд је утврдио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 372. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужени ревизијом не истиче друге битне повреде одредаба парничног поступка које су по члану 407. став 1. тачка 1. – 3. ЗПП предвиђене као разлог због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог од 19.06.2001. године, тужиоцу је признато право на инвалидску пензију, а решењем од 21.07.2001. године, право на исплату пензије. Тужени је 26.06.2006. године тужиоцу обуставио исплату пензије, на основу закључка од истог датума, којим је по службеној дужности дозволио понављање поступка, из разлога што медицинска документација на основу које је тужиоцу признато право на инвалидску пензију не одговара подацима здравствене установе. Решењем туженог од 06.10.2007. године, поновљен је управни поступак окончан доношењем решења од 19.06.2001. године, поништено наведено решење и тужиоцу није признато право на инвалидску пензију, пошто је прибављен нови налаз првостепеног органа вештачења којим је утврђено да код тужиоца не постоји губитак радне способности са 21.05.2001. године. Решењем Дирекције РФ ПИО од 19.09.2011. године је у инстанционој контроли законитости поништено првостепено решење и наложено првостепеном органу да поново оцени радну способност тужиоца. У даљем току управног поступка тужени је доносио више првостепених одлука, а последња је

поништена решењем другостепеног органа од 14.12.2018. године и предмет враћен на поновно одлучивање, са образложењем да се решење поништава на основу одредбе члана 171. став 3. Закона о општем управном поступку, због невођења рачуна о правилима поступка, непотпуно и погрешно утврђеног чињеничног стања, са налогом да правилно поступи у извршењу решења Дирекције од 30.08.2017. године, сходно одредби члана 240. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Решењем туженог од 08.07.2020. године, одлучено је да се исплата инвалидске пензије тужиоцу и даље обуставља сходно одредби члана 122. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању до одазивања позиву на преглед ради поновног утврђивања стања инвалидности у поступку покренутом по члану 240. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Лекар ББ, против које је вођен кривични поступак у коме јој је стављено на терет давање лажних налаза, правноснажном пресудом кривичног суда је ослобођена од оптужбе у делу за отпусну листу и дијагнозу тужиоца на основу које је остварио право на инвалидску пензију. Вештак економске финансијске струке је на дан 25.03.2022. године израдио налаз, на основу ког је утврђено да главница пензије која је тужиоцу призната решењем од 19.06.2001. године за период од 11.07.2006. године до 10.02.2020. године износи 3.925.782,48 динара, а да обрачуната камата на припадајуће месечне износе од доспећа до 25.03.2022. године, као дана вештачења износи 3.804.829,32 динара.

Са полазиштем на чињеницу да решење о признатом праву на пензију од 19.06.2001. године никада није стављено ван снаге и да даље производи правно дејство, првостепени суд је закључио да је обуставом исплате пензије без ваљаног правног основа повређено стечено право на имовину тужиоца у смислу одредбе члана 1. Протокола 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. По члану 210. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“ бр. 33/97, 31/01 и „Службени гласник РС“ бр 30/10) закључком се одлучује о питањима која се тичу поступка, односно о питањима која се као споредна појаве у вези са спровођењем поступка и о којима се не одлучује решењем, па тужени закључком од 26.06.2006. године није могао да дерогира право тужиоца на инвалидску пензију стечено правноснажним решењем. У даљем току управног поступка није донето правноснажно решење о стављању ван снаге решења о праву на пензију, па следи да тужени није имао правни основ да изврши обуставу исплате пензије. Тужилац је против донетих решења изјављивао правне лекове, у даљем току поступка изнова је одлучивано о обустави пензије, па истакнути приговор застарелости потраживања није основан у смислу члана 388. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је прихватио изнету правну аргументацију првостепеног суда, и по становишту оба нижестепена суда правни основ за спорну исплату представља неправилан и незаконит рад органа туженог по члану 172. Закона о облигационим односима, у вези са чланом 240. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ бр. 34/03 ...), пошто се налаз и мишљење органа вештачења, на основу ког су до дана ступања на снагу тог закона призната права из пензијско и инвалидског осигурања по основу инвалидности, може преиспитивати у року од пет година од дана ступања на снагу тог закона, а тај рок је истекао 09.04.2008. године. Одлуку о висини накнаде штете судови засновају на одредбама чланова 186, 189. став 1. и 277. став 1. Закона о облигационим односима.

По становишту Врховног суда, оваква правна аргументација нижестепених судова није прихватљива.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Претпоставка за ову одговорност је постојање незаконитог или неправилног рада органа. Под незаконитим радом органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други прописи или општи акт примени, док се под неправилним радом подразумева чињење или нечињење противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности које штети праву или интересима неког лица.

У конкретном случају, тужиоцу је решењем туженог од 19.06.2001. године утврђено право на инвалидску пензију и пензија му је исплаћивана до 26.06.2006. године, када је тужени по службеној дужности иницирао понављање поступка којим је тужиоцу признато право на инвалидску пензију, те му је закључком од 26.06.2006. године обуставио исплату пензије и дозволио понављање поступка, из разлога што медицинска документација на основу које је тужиоцу признато право на инвалидску пензију не одговара подацима здравствене установе, након чега је решењем од 06.10.2007. године поновљен управни поступак окончан доношењем решења од 19.06.2001. године, поништено наведено решење и тужиоцу није признато право на инвалидску пензију, пошто је прибављен нови налаз првостепеног органа вештачења којим је утврђено да код тужиоца не постоји губитак радне способности са 21.05.2001. године. Наведено решење је Решењем Дирекције РФ ПИО од 19.09.2011. године у другостепеном поступку поништено и наложено првостепеном органу да поновно оцени радну способност тужиоца. У даљем току управног поступка тужени је доносио више првостепених одлука, које су поништаване и предмет враћан на поновно одлучивање. Решењем туженог од 08.07.2020. године, одлучено је да се исплата инвалидске пензије тужиоцу и даље обуставља сходно одредби члана 122. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању до одазивања позиву на преглед ради поновног утврђивања стања инвалидности у поступку покренутом по члану 240. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Код наведеног, остало је неразјашњено да ли је управни поступак правноснажно окончан након доношења решења туженог од 08.07.2020. године, којим се и даље обуставља исплата инвалидске пензије тужиоцу, до одазивања позиву на преглед ради поновног утврђивања стања инвалидности у поступку покренутом по члану 240. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, односно остало је неразјашњено да ли је донето коначно и правноснажно решење надлежног органа у погледу права на инвалидску пензију. Тужилац није пружио податке да је решење којим је одлучено о обустави исплате пензије од 08.07.2020. године побијао правним лековима у управном поступку, па за случај да је то решење на снази постоји основ обуставе исплате. Без података о коначном исходу управног поступка, није могуће правилно ценити постојање штете и узрочну везу између поступања туженог и евентуално настале штете. Укидање решења у управном поступку само по себи не значи да је рад органа незаконит, већ представља механизам контроле законитости у оквиру тог поступка, чији је циљ доношење законите и правилне коначне одлуке.

Такође, сама чињеница дуготрајног вођења управног поступка, у коме се одлуке више пута укидају и враћају на поновно одлучивање, у одсуству податка да је тражена и остварена заштита права на суђење у разумном року, сама по себи не представља незаконит и неправилан рад у смислу чалана 172. ЗОО.

Како због погрешне примене материјалног права није потпуно утврђено чињенично стање у погледу постојања основа одговорности туженог за спорну доспелу штету, Врховни суд је укинуо обе нижестепене пресуде и предмет у том делу вратио првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће разјаснити све околности од значаја за доношење одлуке у овој правној ствари на које је указано овим решењем и правилном применом материјалног права поново одлучити о тужбеном захтеву.

Такође, у погледу обавезе туженог да убудуће настави са исплатом пензија тужиоцу, нижестепени судови су погрешно применили материјално право када су обавезали туженог да настави са исплатом пензија, односно тужиоцу плаћа и будућу штету.

Закон о облигационим односима не предвиђа могућност досуде накнаде будуће материјалне штете, осим у случају новчане ренте под условима из члана 188., који у конкретном случају не постоје. Спорну штету у овом делу чине будуће пензије, висина је променљива због усклађивања и позната тек у моменту доспећа сваког месечног износа, па су судови неправилно усвојили део постављеног тужбеног захтева да тужени убудуће настави са исплатом пензија, чији номинални износи нису опредељени. Због тога су у овом делу обе нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев као неоснован одбијен.

Из наведених разлога, на основу одредби члана 416. став 1. и став 2. ЗПП, одлучено је као у ставовима другом и трећем изреке.

Укинута је и одлука о трошковима поступка на основу члана 165. став 3. ЗПП, јер зависи од коначног исхода спора.

Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић